МАТИЈА БЕЋКОВИЋ

Радујте се, пребиловачки мученици

Христос васкрсе!

Учинили сте ми велику част дајући ми реч овим светим поводом, на овом светом месту свете српске географије. Али како бити достојан те части тамо где се не зна ко је присутнији: живи или давно упокојени?

Ваљало би казати реч коју су смишљали седамдесет година, и коју би после свега, на овом месту и у овом часу, једним устима рекли они покојни а за нас никад мртви. Ону реч која је пола века била забетонирана, не само у јамама него и у нама.

А знамо да би та њихова реч била само реч Христова, што значи блага, висока и крилата, озарена љубављу, онебесана праштањем и озвездана разумевањем.

Али ако ту реч не умемо да изговоримо својим устима, можемо да је видимо својим очима, прослављену и оваплоћену у овај Храм Христовога Васкрсења у Пребиловцима.

Није ли се у њему отелотворила и она најважнија српска реч, коју је у име свога народа изговорио Вукашин из Клепаца: „Само ти, дијете, ради свој посао.” Реч која га је

посветила и учинила да са светим Петром Зимоњићем постане и стуб овог храма, а и један и други буду својим џелатима тежи мртви него живи.

Пребиловци су некада били мирно село у доњој Херцеговини, а постали су Горњи Град, не само у Херцеговини, светог Саве дедовини, него у свој хришћанској васељени и нашој небеској отаџбини.

У све храмове се уграђује честица моштију неког светитеља. У овај храм није уграђена честица једног светитеља, него Сион моштију свих грађана Пребиловаца, на правди Бога ујамљених а потом и посмртно мучених, бетонираних и минираних.

Зато се овај лакокрили храм тако високо винуо у небо, и на хиљадама крила подигао у небеса и све нас. Нису ли се још једном потврдиле оне речи кнеза српских песника: „Слава, то је страшно сунце мученика!” А још више стихови:

„Носи, српска реко,

крв невиних жртви,

радосне победе хероји нам даду,

али страшну правду извојују мртви...”

Две тврдошке тврђаве, Грачаница поред Требиња и Храм Христовог Васкрсења у Пребиловцима, не чине част само Захумско-херцеговачко-приморској епархији Српске православне цркве и Републици Српској, него постају светионици на путу српског народа из Брозовог Египта.

Браћо и сестре,

Пребиловци нису једино место где смо бацани у јаме због своје вере и имена, али су једино на свој српској јамографији које смо достојно обележили и на њему подигли храм. Нису ли они зато право место да упитамо: где је српски Јад Вашем, где Памјатник, где Некропоље, где Вечни Пламен? Јевреји су исписали своју читуљу од шест милиона душа коју читају без престанка. Срби своју читуљу још нису ни написали, а камоли да је читају и износе свету на видело.

Јован Дучић је још 1941. године тражио да се нарочитим гласом целом свету објави злочин за какав се у Европи није чуло. Уместо да је послушан, био је жигосан и он и његово дело, а забрањена песма „Врбас". Зато смо доживели да ових година и дана слушамо, и са неочекиваних страна, да је геноцидан онај народ који је неколико пута био предвиђен за истребљење, а за кога је само чудо Божје учинило да не буде и истребљен. Народ за који је прописана квота сто за једног доживео је да га на крају XX века бомбардују и стрељају ни због једног. У две немачке окупације и њиховим испоставама убијено је више Срба него за пет векова отоманскога ропства.

Кад сам рекао да ниједан Србин није подигао руку на Хитлеров поздрав, без обзира на то у којој се војсци борио, мислио сам: да се нашао и један такав, његов фотос би био у свим читанкама. Пошто га нема, значи да га није ни било. Како то да не знамо, и зашто су то крили они који су знали? Како то да народ који има хиљаде и хиљаде невиних жртава, лишених живота и смрти, још увек нема ни једно поље са гробним знаком где су именовани и сахрањени? Нисмо ли, зарад неких виших циљева, жртвовали своје невине жртве и тако оправдавали злочинце, постајући саучесници у злочину и ми сами? Није ли истрага живих у рату настављена истрагом мртваца у миру? И не траје ли она до данашњих дана?

Српска земља је сва у ожиљцима и модрицама од масовних гробница.

Земља памти. И тамо где су загртани улегне се и никад не изравни.

Оне херцеговачке и црногорске прваке које су, према немачким документима, усташе живе запалили у Јасеновцу – још увек зовемо фашистима и сарадницима окупатора. Ми, Срби, не својатамо Бога и не мислимо да смо били жртве само ми. Клањамо се и жртвама других народа. Кајемо се и молимо за опроштај за сваки злочин који смо починили. Али како да се помиримо са другима, кад се нисмо помирили ни са собом ни са истином? И како ћемо, још увек нагрђени и посвађани, изаћи на очи покојнима, који су се на оном свету помирили и сазнали више него што су знали на овом?

Совјетски Савез је био држава без имена, зато је пропао. Кад се Русија састала са својим именом, почела је да се успрaвља и себе присећа.

Зашто то не би учинила и Србија?

Тамо где су биле наше највеће наде, неће ни да чују за нас.

Примимо то к знању, погнимо главу и поуздајмо се у Бога и у нас.

Радујте се, пребиловачки мученици!

Срећан празник! **<**

(Беседа на освећењу Храма Христовог Васкрсења и костурнице пребиловачких мученика, Пребиловци, 8. август 2015)

Објављено: субота 29. август 2015, 8:29h